

Handwritten signature

OSCAR RINGDAHL

Flugor från Lapplands, Jämtlands och
Härjedalens fjälltrakter (Diptera Brachycera)

Eine neue Lispocephala-Art aus Schweden
(Dipt. Musc.)

SÄRTRYCK UR «OPUSCULA ENTOMOLOGICA» 16, 1951

P 113-186

Handwritten note

Flugor från Lapplands, Jämtlands och Härjedalens fjälltrakter (Diptera Brachycera)

AV

O. RINGDAHL

I Entomologisk tidskrift 1939 s. 37—50 har jag redogjort för de tvåvingar av gruppen Brachycera (i vidaste bemärkelse), som jag påträffat på fjällen i regio alpina.¹ Då det synes mig vara av värde att få en överblick över samtliga arter, som insamlats i våra fjälltrakter av denna grupp, har jag utarbetat en förteckning omfattande förutom egna fynd även de fynd, som äro upptagna i Zetterstedts monumentala verk *Diptera Scandinaviae*. Därtill komma en del fynd, som under innevarande sekel gjorts av andra samlare. Uppgifter om arternas regionala förekomst på fjällen har det varit angeläget för mig att såvitt möjligt lämna. För de arter jag själv samlat har detta ej varit svårt, men då det gällt Zetterstedt m. fl. ej alltid möjligt. Tack vare Zetterstedts ofta noggranna lokalupplysningar har det dock i de flesta fall lyckats. I de fall då uppgifterna om fyndplatsen avvika från min erfarenhet av en viss arts förekomst eller då arten är obekant för mig har jag tillfogat ett frågetecken.

Genom Zetterstedts, Bohemans och Wahlbergs resor i Lappland under 1800-talet lades som bekant grunden till vår kännedom om detta landskaps insektvärld. Helt naturligt var det då såväl som nu fjälltrakterna, som utövade den största lockelsen. Under sin resa genom Torne lappmark år 1821 uppehöll sig Zetterstedt i Jukkasjärvi under tiden 20.6—5.7 och samlade därvid i såväl lägre trakter som på närliggande berg. I Karesuando insamlades ett stort antal insekter på återvägen från Norge. Dessa lokaler har jag i förteckningen förlagt till regio sylvatica, ehuru det är troligt att en del av fynden gjorts i regio subarctica. Från den fortsatta färden genom Sverige förbi Torneträsk äro endast sparsamma fynd noterade.

Sin andra resa till Lappland företog Zetterstedt till Åsele och Lycksele lappmark år 1832 i sällskap med den sedermera ryktbare hymenopterologen A. G. Dahlbom, samma år som Boheman anträdde sin resultatrika färd till Dovre. Resenärerna färdades över Umeå till Lycksele, där de vistades under tiden 30.5—25.6, varefter de fortsatte till Stensele och över Storuman till Umenäs. Härifrån bestego de Brattiksfjället, som blev slutmålet för denna resa.

Från Umenäs återvände de över Stöttingsfjället, Vilhelmina och Åsele till Lycksele. Om Stöttingsfjället anmärker Zetterstedt: »Egentligen är det icke något fjäll och längre än till midsommaren bibehåller berget ingenstädes sitt snötäcke. Men en mängd kalkällor finnas på berget och de nedrinnande bäckarnas sidor äro rikt klädda med fjälltistel (Sonchus alpinus) som denna tiden prunkade med sina lyrtaggade blad och sin stora blå blomvippa på en hög stängel. Eljest förråder bergets vegetation icke någon alpisk natur.» Till Lund, varifrån resan anträdde, återkom Zetterstedt den 24 september efter nära ett halvt års bortovaro.

År 1840 företog Zetterstedt sin tredje resa till fjälltrakterna, denna gång till Jämtland. Även nu hade han sällskap med Dahlbom, som fått de hymen-

¹ I stället för reg. alpina och subalpina har jag i denna förteckning använt benämningarna reg. arctica och subarctica.

insekter från lägre nivåer genom luftströmmar förflyttas dit upp. Även tycks det finnas en drift hos vissa insekter att sträva uppåt höjderna. Som exempel vill jag endast nämna att jag vid flera tillfällen observerat hurusom ett par dagfjärilar, *Papilio machaon* och *Pyrameis cardui*, kommit flygande upp mot bergstopparna och även om vinden pressat dem tillbaka, ha de envist gjort upprepade försök att ta sig upp. Ett stort antal dipterer hopas gärna på lopparnas översta partier t. ex. på stenar och uppsatta rösen, såsom tabanider, syrphider, tachinider, muscider m. fl.

Fyndorter och förkortningar.

Torne Lappmark (Lpl):

Karesuando (Kar)	Regio sylvatica et subarctica (Zetterstedt leg.)
Julkasjärvi (Ju)	• sylvatica et subarctica (Zetterstedt leg.)
Kiruna (Ki)	• subarct. (auct. leg.)
Gällivara (Gä)	• sylv. (auct. leg.)
Abisko (Ab)	• subarct. (auct. leg.)
Nuolja (Nj)	• arct. 700—1 100 m. ö. h. (auct. leg.)
Tjuonajure (Tj)	• arct. 1 000 m. ö. h. (auct. leg.)
Vassijure (Vj)	• arct. 700—800 m. ö. h. (auct. leg.)

Lule Lappmark (Lpl):

Sarekfjällen (Srk)	• sylv., subarct., arct. (Poppus leg.)
Virihure (Vi)	• subarct. et arct. (Brinek et Wingstrand leg.)
Kvikkjokk (Kv)	• sylv. (Boheman, Wahlberg et auct. leg.)
Snjerak (Snj)	• arct. (Boheman et auct. leg.)
Njunjes (Nj)	• subarct. (auct. leg.)

Lycksele Lappmark (Lpl):

Stöttingsfjället (Stö)	• sylv. et subarct. (Zetterstedt leg.)
Umenäs (Ume)	• sylv. (Zetterstedt leg.)
Brättniks-fjället (Br)	• arct. (Zetterstedt leg.)
Tärna (Tä)	• sylv. (Holmgren et auct. leg.)
Umfors (Umf)	• subarct. (auct. leg.)

Åsele Lappmark (Lpl):

Saxnäs (Sx)	• sylv. (auct. leg.)
Marsfjällen (Mrs)	• arct. (auct. leg.)

Jämtland (Jmt):

Gäddede (Gä)	• sylv. (auct. leg.)
Endersåker (Eä)	• sylv. (auct. leg.)
Vällistafjället (Vä)	• arct. (auct. leg.)
Vallbo (Va)	• sylv. (auct. leg.)
Anarisfjällen (An)	• subarct. et arct. (auct. leg.)
Ottfjället (Of)	• arct. 900—1 265 m. ö. h. (auct. leg.)
Åre	• sylv. (Zetterstedt et auct. leg.)
Åreskutan (Åsk)	• arct. (Zetterstedt et auct. leg.)
Mullfjället (Mu)	• sylv. et arct. (Zetterstedt et auct. leg.)
Enafors (Ef)	• sylv. (auct. leg.)
Snasahögarna (Sn)	• arct. 800—1 100 m. ö. h. (auct. leg.)
Storlien (St)	• arct. 750—839 m. ö. h. (auct. leg.)
Skalstugan (Ska)	• sylv. (Zetterstedt et auct. leg.)

1951

ä. Reg. sylv.-arct. Lpl, Jmt.
isk-högboreal.
ire (Z). Reg. sylv. Sk—Lpl.
in summo alpium Tornen-
g. sylv.-arct. Sk—Lpl.
pl.
> nive repens rarissime> (Z).

en med hänsyn till individ-
i södra Sverige.
barct. Lpl—Dlr. — Utbred-
Sk—Lpl.
v. Sk—Jmt, Nb.
subarct. Lpl. — Norge, Fin-
pl.
eg. sylv.-arct. Sk—Lpl.
lmt.
Reg. sylv. Sk—Lpl.
Sk—Lpl.
, Nb. — Finland. Högboreal.
ylv. Sk—Jmt.
ubarct. Ög—Lpl.
g. sylv.-arct. Sk—Lpl.
; Stö (Z). Jmt: Uå, Åre. Reg.
Åre; Mu (Z). Reg. sylv.-sub-
arct. Sk—Lpl.
-Jmt.
-Lpl.
re (Z). Reg. sylv.-subarct. Sk
su ct. Sk—Lpl.
(Z). Reg. sylv. Sk—Lpl.
3r (Z). Jmt: Gd; Ska (Z). Reg.
-Lpl.
Gd; Mu (Z). Reg. sylv. Sk—
sk—Lpl.
Reg. subarct.-arct. Sk, Lpl.
k—Lpl.
Reg. sylv. Sk—Jmt.
l.

O. scalaris Meig. Jmt: Mu och Ska (Z). Reg. sylv. Sk—Jmt.
O. speciosa Meig. Jmt: Uå, Gd; Mu och Ska (Z). Reg. sylv. Sk—Lpl.
O. nasuta Schr. Lpl: Kar (Z). Jmt: Ska, Mu (Z). Reg. sylv. Sk—Lpl.
Thaumatomyia trifasciata Zett. Jmt: Mu (Z). Reg. sylv. Sk—Lpl.
T. obscurella Zett. Lpl: Ab, Vj, Srk, Ki. Jmt: Mu (Z). Reg. sylv.-arct. Sk—
Lpl.

O d i n i i d a e.

Odinia maculata Meig. Lpl: Ab. Jmt: Va. Reg. sylv. subarct. Sk—Lpl.

M i l i c h i i d a e.

Desmometopa sordidum Fall. Lpl: Sx. Jmt: Uå. Reg. sylv. Sk, Ög, Jmt.

H i p p o b o s c i d a e.

Ornithomyia avicularia L. Lpl: Ju (Z). Reg. sylv. Sk—Lpl.

C o r d y l u r i d a e.

Familjen är rik på specifikt nordliga arter, och omkring halva artantalet kan räknas till denna kategori. De flesta äro hygrofila och uppehålla sig mest bland strandvegetationen vid sjöar, älvar, kärr och myrar, en del på själva stränderna. Flera *Scatophaga*-arter äro som bekant vanliga på spillning.

Cordylura pudica Meig. Lpl: Ab, Ki, Snj, Sx. Jmt: Åre, Åsk. Hrj: Td, Ha. Reg. sylv.-arct. Allmän. Sk—Lpl.
C. rufimana Meig. Lpl: Ab, Vj, Sx, Mrs; Tä, Ume (Z). Jmt: Uå, Åre, Ef. Gd, St; Åsk (Z). Hrj: Td. Reg. sylv.-arct. Allmän. Sk—Lpl.
C. aberrans Becker Jmt: Of; Mu och Ska (Z). Reg. sylv.-arct. Sk—Lpl. — Finland. Arktisk-högboreal.
C. pubera Fabr. Lpl: Kv, Ki; Kv (Z). Jmt: Uå, Va, Vä; Åre (Z). Reg. sylv.-arct. Allmän. Sk—Lpl.
C. ciliata Meig. Lpl: Tä (Z). Jmt: Uå, Ef; Mu (Z). Hrj: Td. Reg. sylv.-subarct. Sk—Lpl.
C. atrata Zett. Lpl: Ab, Nj, Vj, Vi, Kv; Tä (Z). Mrs; Jmt: Uå, Va, Vä, Mu, St, Of; Ska (Z). Hrj: Td. Reg. sylv.-arct. Allmän särskilt ovan skogsgränsen. Lpl—Hrj. — Norge, Finland, Skottland, Sibirien. Arktisk-subarktisk.
C. proboscidea Zett. Lpl: Ab, Ki, Sx, Mrs. Jmt: Of; Ska (Z). Reg. sylv.-arct. Lokalt ej sällsynt. Lpl, Jmt, Nb. — Norge, Finland, Sibirien. Arktisk-subarktisk.
Parallelomma albipes Fall. Lpl: Kv (Z). Jmt: Uå, Åre; Åre, Mu och Ska (Z). Reg. sylv. Sk—Lpl.
C. fuscipes Zett. Lpl: Ab, Ki, Mrs; Kv och Tä (Z). Jmt: Uå, Åre; Ska (Z). Hrj: Td. Reg. sylv.-arct. Lpl—Dlr. — Finland, Storbritannien. Arktisk-högboreal.
Scoliaphleps ustulata Zett. Lpl: Ab, Vj, Srk, Ki, Snj; Ju (Z). Jmt: Uå, Vä, Mu, St, Of; Åre och Ska (Z). Reg. sylv.-arct. Allmän. Lpl—Dlr. — Norge, Finland. Arktisk-högboreal.
S. hyalinipennis Ringd. Jmt: Vä. Reg. arct. Sk, Jmt. — Möjligen tillhöra de som gjorts i Mellaneuropa under namnet *ustulata*, denna art. Arktisk-högboreal.
Orthochaeta pilosa Zett. Lpl: Ki, Gä, Kv, Mrs. Reg. sylv.-arct. Sk—Lpl.
Planatherus planiceps Fall. Lpl: Ki; Ju och Kv (Z). Jmt: Va, Sn, St. Reg.

Familjernas fördelning på de olika regionerna.

septentrionalis
 stylifera
 dampfi
 ica
 formans
 griseicollis
 latifibula
 salis
 stifrons
 onica
 perciliata
 opacella borealis
 onica
 nicola
 kensis
 pii

I korologiska grupper.

lögbe	a	kolumn 5	
la		6	
ntana		7	
ina		8	
ina upptagna ej inräknats.			
5	6	7	8
			1
	1		3
			1
2	1		2
1	1		
8	16	1	32
12	3	3	3
	2		2
1	1		2
8	6	4	12
1		1	1
1			
	2		3
1			3
	1		1
			1
			3
	1		1
1			1
	1		6
	1		
1	2		
5	2		9
36	28	3	46
2	5	4	14
80	75	10	147

	Antal arter	Reg. sylv.	Reg. sylv.-subarct.	Reg. sylv.-arct.	Reg. subarct.	Reg. subarct.-arct.	Reg. arct.
Xylophagidae	2	1	1				
Leptidae	10	2	1	5	1		1
Tabanidae	16	3	2	11			
Stratiomyidae	8	4	4				
Therevidae	10	3	4		2	1	
Asilidae	6	4	2				
Bombyliidae	1				1		
Empididae	151	55	26	36	15	13	6
Dolichopodidae	89	29	20	27	7	4	2
Lonchopteriidae	1	1					
Platyezidae	10	7	2				1
Pipunculidae	18	11	6	1			
Syrphidae	151	64	20	40	15	2	1
Conopidae	1	1					
Platystomidae	3	1			2		
Ortaliidae	1		1				
Ulidiidae	1	1					
Trypetidae	13	8	1	2	2		
Agromyzidae	47	29	2	1	11	1	3
Lonchaeidae	15	5	5	3	1	1	
Micropezidae	5	2	1		2		
Sepsidae	10	10	5		2	1	1
Piophilidae	9	4	1	2	1		1
Psilidae	18	11	3	3		1	
Sciomyzidae	33	8	15	3	6	1	
Dryomyzidae	3	1	1	1			
Lauxaniidae	5	4		1			
Chamaemyiidae	2	1	1				
Helomyzidae	26	8	7	8	1		2
Clusiidae	3	1	2				
Anthomyzidae	1	1					
Opomyzidae	1	1					
Drosophilidae	8	3	2	1			2
Diastatidae	1	1					
Borboridae	14	7	1	4	2		
Ephydriidae	22	13	2	3	4		
Chloropidae	15	9	1	2	1	1	1
Odiniidae	1	1					
Milichidae	1	1					
Hippoboscidae	1	1					
Oestridae	2						2
Cordyluridae	74	13	10	32	4	7	8
Muscidae	435	98	122	153	29	21	12
Tachinidae	110	34	25	36	8	3	4
Totalt	1363	462	305	975	117	57	47

Auszug.

Fliegen von den Fjeldgegenden der Provinzen Lappland, Jämtland und Härjedalen.

Das vorliegende Verzeichnis umfasst Fliegen (Diptera Brachycera in weiterem Sinne) die aus den Gebirgsgegenden von den Provinzen Lappland, Jämtland und Härjedalen bekannt sind.

Der berühmte Dipterologe J. W. Zetterstedt unternahm drei Reisen im nördlichen Skandinavien (nach Lappland 1821, und 1832, nach Jämtland und Norwegen 1840) und legte somit den Grund unsrer Kenntnis der interessanten Dipterfauna der schwedischen Hochgebirge. Die Resultate sind in den bekannten Werken *Insecta Lapponica* und *Diptera Scandinaviae* zu finden, und die zahlreichen Fundangaben der letzteren bilden selbstverständlich das Gerippe zum vorliegenden Verzeichnis. In der Mitte des vorigen Jahrhunderts wurden auch Hochgebirgsgebiete in Lappland von den hervorragenden Entomologen Boheman und Wahlberg besucht und bedeutende Sammlungen von Dipteren zusammengebracht. Die meisten dieser Funde sind bei Zetterstedt (l. c.) angeführt.

Der Verfasser selbst hat mehrere Reisen in verschiedenen Gebirgsgegenden der oben erwähnten Provinzen vorgenommen und im Laufe der Jahre ein recht ansehnliches Diptermaterial zusammengebracht. Der bekannte Muscidenspecialist Dr. H. C. Huckett brachte zwei Sommer (1932 und 1948) bei Åre und Abisko und erbeutete ein reichhaltiges und interessantes Material von Musciden. Mein Freund und Kollege Nils Rydén sammelte Agromyziden in Jämtland 1928 und 1932. Im Sarekgebiet sammelte der Finnische Entomologe Poppius Insekten im Jahre 1907, darunter auch einige Fliegen die von Frey bearbeitet wurden. Bei der Ausforschung des naheliegenden Virihauregebietes wurde eine Anzahl Fliegen von den Zoologen Brinck und Wingstrand eingesammelt. Auch ausländische Dipterologen u. a. Becker und Oldenberg haben unsere nördlichsten Gebirge besucht und wenigstens einen Teil ihrer Ausbeute publiziert.

Ogleich also eine recht eifrige Sammlungstätigkeit an verschiedenen Orten betrieben worden ist, gibt es jedoch gewaltige Gebiete die noch von keinem Fliegenkenner besucht sind, und gewiss kann man voraussehen, dass das vorgelegte Verzeichnis späterhin mit vielen neuen Funden ergänzt wird. Gleichwohl glaube ich dass es eine recht gute Vorstellung über die reiche Fliegenwelt der skandinavischen Gebirgskette geben kann.

Das Verzeichnis enthält 1363 Arten. Für jede Art ist die Verbreitung in Schweden angeführt und für nördliche und nördlichalpine Arten auch die mir bekannt Verbreitung ausserhalb Schwedens. Die beiden letzten Kategorien sind nach ihrem Vorkommen auf folgenden chorologischen Gruppen verteilt: 1. Arktische, 2. Arktisch-subarktische, 3. Arktisch-hochboreale, 4. Subarktische, 5. Subarktisch-hochboreale, 6. Hochboreale, 7. Boreo-montana, 8. Boreo-alpina (S. 184). Eine Aufzählung aller hergehörigen Arten findet man Seite 176—181. Ebenso wird eine Aufzählung von solchen nördlichen Arten gegeben, die vermutlich eine weite Verbreitung über die ganze Gebirgskette haben (S. 182—183). Dannach folgt eine Liste von den Arten, die in Schweden bisher nur in den nördlichsten Fjeld-Gebieten (Torne und Lule Lappmark) gefunden sind. Zum Schluss sind sämtliche Arten in Familien zusammengestellt und auf verschiedene Regionen verteilt (S. 185).

Eine ne

In der nat
Stücke einer
gesehen, fast
glaubte ich, d
lichen Genital
um eine beson
von hinten ge
deren Art, die
gibt gewiss au
aber das erw

Fig. 1.

Die Arten o
die auf Düner
den Seiten ei
Bestimmun.

1. Beine, Fühl
- Schenkel sel
2. t^2 mit deut.
- t^2 ohne ad.
3. Queradern
- Queradern
4. t^2 besonders
- Alle Schien
5. Hinterleib a
- Hinterleib g